

розслідувань буде залежати від того, наскільки об'єктивно будуть оцінені результати кваліфікаційного іспиту, психофізіологічного дослідження кандидатів на вакантні посади, а також неупередженість під час співбесіди. Підсумки конкурсу та початок роботи Державного бюро розслідувань ми зможемо побачити найближчим часом, сподіваємось, що Державне бюро розслідувань зможе виправдати очікування, які на нього покладаються.

***Науковий керівник:** асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Кіслиця Ірина Олександрівна**.*

Хонько А. О.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

СТАТУС ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: КОНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

Сьогодні в Україні триває процес інтеграції до Європейського Союзу, що вимагає вирішення цілого ряду актуальних проблем в правотворчій та правозастосовчій сферах. Однією з таких проблем є високий рівень правопорушень, в яких фігурують правоохоронці, судді і найвищі службовці, що значно сповільнює соціальний та економічний розвиток країни. Вирішення даного питання потребує створення спеціального органу з відповідними повноваженнями.

Якщо звернутися до історичного аспекту даного питання, то можна побачити, що започаткування інституту, практичним завданням якого є здійснення дізнання та досудового слідства кримінальних правопорушень, що вчинені високопосадовцями, неодноразово планувалося.

Перша спроба була втілена в Указі Президента України «Про Національне бюро розслідувань України», який був прийнятий 24 квітня 1997 року. Втім невдовзі його основні норми щодо складу НБР, граничної кількості робітників і штатного розпису, а також положення щодо процедури призначення працівників НБР та підлеглості керівника бюро, рішенням Конституційного Суду України були оголошені не конституційними. (Рішення КСУ № 10-рп / 98 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-98>)

У 2005 року Президент України Віктор Ющенко організував робочу групу з підготовки концепції формування та функціонування Нацбюро. Це була друга спроба створити спеціалізований інститут. Проте новоутворена робоча група, з невідомих причин не прийнялася за виконання покладених на неї обов'язків. У 2008 Президент видав указ, яким зупинив роботу даної законотворчої групи.

І тільки в 2012 році з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України було покладено початок формування спеціалізованого органу з функціями дізнання та досудового слідства кримінальних протиправних діянь. (Нахмедова А., Павич І. ДБР: крок вперед чи повернення до невдалих спроб [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://tema.in.ua/article/9617.html>)

Першого березня 2016 року вступив в дію Закон України «Про Державне бюро розслідувань», що був направлений на реалізацію деяких норм Кримінального процесуального кодексу, відповідно до якого окремі положення (а саме: частина 4 статті 216, яка передбачає підслідність справ ДБР) починають діяти з моменту створення Державного бюро розслідувань. Цим документом визначено правовий статус, основи організації та діяльності ДБР. (КПК України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/paran4150—n4150>)

Аналізуючи даний нормативно-правовий акт можна зустріти певну невідповідність окремих його норм Конституції України, зокрема щодо правомірності присвоєння ДБР спеціального статусу. Фактично, головний закон нашої держави не передбачає наявності в державному механізмі органів державної виконавчої влади зі спеціальним статусом, на які покладалися б аналогічні обов'язки за межами системи органів виконавчої влади.

Орім того, до компетенції Верховної Ради України не належить утворення органів виконавчої влади. Даним правом користується Кабінет Міністрів України згідно з пунктом 9-1 статті 116 Конституції України. (Конституція України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page3>)

Це засвідчує у своєму висновку Конституційний суд України. 2 березня 1999 року ним було ухвалене рішення, у відповідності з яким, законами можуть регулюватися проблеми, розв'язання яких відповідно до Конституції України не належить до повноважень інших органів державної влади або органів місцевого самоврядування. (Рішення КСУ № 2-рп / 99 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-99>)

Привертає увагу й те, що, у першій статті Закону України «Про державне бюро розслідувань» даний орган визначено як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання по ви-

конанню правоохоронних функцій з метою попередження, викриття, припинення, розкриття та розслідування кримінально протиправних діянь, що віднесені до його компетенції. І ні про який особливий (спеціальний) статус ДБР нічого не вказано. (Закон України «Про державне бюро розслідувань» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>

Якщо порівняти закони та Постанови КМУ, що затверджують правовий статус інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, таких як Фонд держмайна, Антимонопольний комітет, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державний комітет телебачення та радіомовлення України, то можна побачити, що саме в перших статтях даних актів закріплюється спеціальний статус цих інститутів. На відміну від них в Законі України «Про ДБР» про спеціальний статус згадується лише в пункті 2 частини 1 статті 4 Закону, де вказано, що незалежність ДБР від неправомірного втручання у його діяльність гарантується, серед іншого, спеціальним статусом цього органу. Отже, незрозуміло, чи надано Законом Державному бюро розслідувань спеціальний статус? (Андрійченко Н. С., Ільченко О. В. Актуальні питання створення та діяльності ДБР України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/41635/1/andriuchenko.pdf>)

Якщо дослідити правову природу органів державної влади зі спеціальним статусом, що належать до виконавчої гілки влади, то можна виокремити основні їх ознаки: властива тільки їм компетенція, особливі правовідносини з вищим органами виконавчої влади, процедуру створення, реорганізації та ліквідації, а також порядок обрання на посаду та звільнення з посади керівників цих органів. Тому, проаналізувавши за цими критеріями закон про який йде мова бачимо, що порядок утворення органу, обрання та звільнення з посади керівників цього органу відмінне від інших центральних органів виконавчої влади. А головною відмінною ознакою є спеціальна компетенція ДБР. (Бусол О. Конституційні проблеми спеціального статусу ДБР в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2260:konstitutsijni-problemi-spetsialnogo-statusu-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-v-ukrajini&catid=8&Itemid=350)

В законі що визначає правовий статус ДБР використана складна конструкція цього інституту я: «центральный орган виконавчої влади + орган з правоохоронними функціями + орган зі спеціальним статусом». Така модель передбачає наявність в ДБР досить широких повноважень, однак, одночасно, це може спричинити неефективну діяльність даного державного органу.

Отже, можна стверджувати про невизначеність до кінця правового статусу ДБР в законодавстві, що може викликати співпадіння його завдань і повноважень з іншими органами виконавчої влади та не-ефективного виконання обов'язків, що держава покладає на нього. Тому необхідно ввести відповідні доповнення до Конституції України та закріпити спеціальний статус в статті 1 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», яка визначає правовий статус даного органу.

***Науковий керівник:** доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук Храпенко Олена Олегівна.*

Цар М. І.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВО- КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ ПРИ ДЕРЖАВНОМУ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Протягом всього часу існування незалежної України, були сумніви щодо створення Державного бюро розслідувань, і, у свою чергу, це породжувало дискусію серед фахівців, як теоретиків так і практиків.

На законодавчому рівні вимога щодо створення Державного бюро розслідувань з'явилась відповідно до прийняття у квітні 2012 року, на той час ще нового Кримінального процесуального кодексу України.

Серед представників влади та правоохоронних органів, а також пересічних громадян не було єдиної думки щодо необхідності та доцільності створення нового правоохоронного органу, діяльність якого, насамперед, спрямована на протидію корупції та розслідування інших злочинів, що вчиняються високопосадовцями, суддями та співробітниками правоохоронних органів.

У зв'язку з негативною тенденцією поширення корупційних схем в Україні, основним напрямом державної антикорупційної політики стала кардинальна зміна підходів до протидії цим корупційним схемам, пов'язана із удосконаленням національного антикорупційного законодавства та реформуванням правоохоронних органів.

Як наслідок, 12 листопада 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Державне Бюро розслідувань», який